

Samenvatting met betrekking tot gebruik gewasbescherming

Op 17 September 2025 is er bij de gemeente West Betuwe een expertmeeting geweest over het thema gewasbescherming. Hier hebben experts vanuit eigen perspectief informatie gegeven. Het perspectief vanuit de teler, de onderzoekers en de gezondheidszorg zijn deze avond aan de orde gekomen.

Naast de inhoudelijke toelichting van de experts (inclusief beantwoording van de vragen) is er toch nog vaak onduidelijkheid over het handelingsperspectief van de diverse overheden.

Omgevingsdienst:

De omgevingsdiensten in Nederland zijn regionale uitvoeringsorganisaties die gemeenten en provincies ondersteunen bij taken op het gebied van milieu, bouwen en leefomgeving. Ze voeren voornamelijk vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)-taken uit binnen het omgevingsrecht.

In het kader van het gebruik van GWB:

Omgevingsdiensten controleren milieutechnische aspecten van het gebruik en de opslag van gewasbeschermingsmiddelen, **niet het landbouwkundige gebruik zelf**. Denk hierbij bijvoorbeeld aan hoe en waar de middelen worden opgeslagen reinigen van de spuitapparatuur (spoelplaats) geen lozingen van middelen op het oppervlaktewater.

Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit:

De **NVWA** (onderdeel van het Ministerie van LNV) ziet toe op de toepassing, verkoop en naleving van de wetgeving rondom gewasbeschermingsmiddelen, op basis van de:

- Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Wgb),
- Wet milieubeheer (voor sommige milieu gerelateerde aspecten),
- En Europese regels (zoals Verordening 1107/2009 en Richtlijn 2009/128/EG).

De NVWA controleert op het gebruik van de GWB conform de instructies op het etiket, of de teler een spuitlicentie heeft, registers worden bijgehouden van het gebruik, of het wel legale middelen zijn, verkoopregels en traceerbaarheid bij distributeurs....

Hun focus ligt dus op producttoelating, veilig gebruik en voedselveiligheid.

Waterschap:

Het Waterschap is beheerder van het oppervlaktewater en het watersysteem. Waterschappen hebben geen directe bevoegdheid om het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen te verbieden of beperken op het land zelf, dat ligt bij het Rijk (wetgeving via de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden) en het Ctgb (toelating).

Vraag: Is er verschil in drift is bij horizontaal of verticaal spuiten:

Het antwoord hierop is niet eenvoudig. Dit heeft vooral te maken met de spuittechniek, het middel en de omstandigheden.

Modernere verticale systemen (figuur 1) (tower, tunnel) geven significant minder drift (90-99%) dan de klassieke axial fan airblast (figuur 2);

Figuur 1: Verticale 3 rijen boomgaardspuit

Figuur 2: Axial fan airblast

Neerwaarts met veldspuit is doorgaans intrinsiek gunstiger qua drift, maar blijft afhankelijk van hoogte van de spuitboom, de doppen en druk die worden gebruikt en de wind.

Voor de omgeving betekent dit dat je met juiste techniek en planologische borging drift substantieel kunt verminderen.

Handelingsperspectief vanuit de gemeente;

Gemeenten hebben **beperkte juridische mogelijkheden** om extra regels op te leggen bovenop het reeds bestaande nationaal/Europees kader, vooral wanneer agrariërs zich legaal gedragen.

Een gemeente kan bijvoorbeeld niet zonder meer een spuitvrije zone opleggen bij **bestaande** agrarische bedrijvigheid als daar geen nieuwe rechtvaardiging is.

1. Bij nieuw te bouwen of nieuwe agrarische activiteiten kan de gemeente, in het kader van het Omgevingswet, bepalen dat binnen een zone rond gevoelige functies (zoals woningen, scholen, zorginstellingen) beperkingen gelden (bijvoorbeeld een spuitvrije zone van 50m).
2. De gemeente kan inzet geven aan dialoog en samenwerking tussen agrariërs en omwonenden, stimuleren van 'goed nabuurschap', transparantie en overleg. Let wel afspraken die worden gemaakt tussen agrariërs en omwonenden (de zogenaamde convenanten) vallen onder het privaatrecht en hierop kan de gemeente dus niet handhaven.

Samenvattend:

Als een agrariër zich houdt aan de wettelijk voorgeschreven regels voor gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, dan is de gemeente beperkt in haar mogelijkheden om extra (zwaardere) maatregelen op te leggen. De gemeente moet zogeheten 'ruimte voor ondernemen' respecteren en kan alleen ingrijpen of aanvullende regels stellen wanneer daar een heldere wettelijke of planologische grondslag voor is, en de maatregel geschikt, noodzakelijk en evenredig is.